

„PODEJŚCIE LEADER I JEGO ROLA W ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH”

SZKOLENIE DLA CZŁONKÓW ORGANÓW DECYZYJNYCH LGD
Z TERENU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO
GÓRZNO, 11-13 MAJA 2009 R.

LEADER

Nazwa inicjatywy LEADER, powstałej w 1991 r. jako efekt przemian Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej wywodzi się od akronimu pełnej nazwy w języku francuskim i oznacza „związki pomiędzy działaniami na rzecz rozwoju gospodarczego wsi”.

Negatywne skutki dynamicznych zmian w rolnictwie i na obszarach wiejskich

- 1) Znaczący postęp w technologii produkcji rolnej (nawozy, chemiczne środki ochrony roślin) i mechanizacji rolnictwa (nowoczesne maszyny) doprowadziły do wzrostu wydajności pracy w rolnictwie i do intensyfikacji produkcji rolnej.
- 2) Zmiany te dodatkowo były przyśpieszane przez mechanizmy WPR i miały prowadzić do osiągnięcia jednego podstawowego celu – osiągnięcie samowystarczalności żywnościowej przez kraje Wspólnoty.

Negatywne skutki dynamicznych zmian w rolnictwie i na obszarach wiejskich

Do osiągnięcia tego strategicznego celu miał doprowadzić właśnie **rozwój intensywnego rolnictwa**, które było nastawione na wydajność i nie uwzględniało potrzeb konsumentów czy też zachowania walorów środowiska naturalnego.

Negatywne skutki dynamicznych zmian w rolnictwie i na obszarach wiejskich

- 3) Lata 60/70 XX wieku – wskazane wcześniej założenia doprowadziły do całkowitej samowystarczalności żywnościowej.
- 4) Jednocześnie jednak powstały ogromne nadwyżki żywności, których magazynowanie pociągało za sobą ogromne koszty.
- 5) W drugiej połowie lat osiemdziesiątych XX wieku budżet WPR stanowił ponad połowę budżetu wspólnotowego przy jednoczesnym zatrudnieniu w sektorze rolnym zaledwie 8 % ludności czynnej zawodowo!

Negatywne skutki dynamicznych zmian w rolnictwie i na obszarach wiejskich

- 1) Degradacja środowiska naturalnego i związane z tym zachwianie równowagi biologicznej wielu ekosystemów.
- 2) Radykalne zmniejszenie liczby gospodarstw i osób zatrudnionych w rolnictwie.
- 3) Obszary wiejskie zaczęły ulegać stopniowo zjawisku depopulacji (wyludniania się), czego konsekwencją była likwidacja szkół, urzędów, sklepów, transportu publicznego i innych usług.
- 4) Jednocześnie zmniejszało się zaufanie konsumentów do żywności, która była produkowana na masową skalę metodami produkcji przeniesionymi z przemysłu bez zwracania uwagi na jakość i bezpieczeństwo żywności.

LEADER i zachowanie żywotności obszarów wiejskich

- Dyskusja na nowym kształcie WPR i koncepcja tzw. **rozwoju zrównoważonego**, który wyróżniają 2 cechy „troska o przyszłe pokolenia oraz przekonanie o współzależności, a nawet równoważności rozwoju gospodarczego, ochrony środowiska i rozwoju społecznego”.
- Wieś miała być takim miejscem, w którym nie tylko produkuje się żywność ale również dba o środowisko naturalne, pamięta się o walorach historycznych i kulturowych danego miejsca oraz zapewnia godne warunki życia i wypoczynku.

Reforma MacSharry'ego i Inicjatywa LEADER

- 1) Reforma: m.in. wspieranie gospodarstw rodzinnych, podtrzymywanie żywotności wiejskich społeczności lokalnych, wsparcie dla działalności uzupełniającej dochody rolników (dywersyfikacja dochodów) oraz powiązanie produkcji rolnej z ochroną środowiska naturalnego i kulturowego.
- 2) Inicjatywa LEADER: Komisja Europejska zdecydowała się wprowadzić w ramach eksperymentu. Sukces tego podejścia skłonił Komisję do jego kontynuacji na obszarze całej Unii Europejskiej i zwiększenia środków finansowych na jej realizację.

ZASADY LEADER

1. **Partnerstwo** – sektor publiczny, sektor społeczny oraz sektor gospodarczy tworzą porozumienie zwane Lokalną Grupą Działania.
2. **Innowacyjny charakter działań** – formułowane plany i strategie rozwoju danego terytorium powinny być oparte na nowatorskim podejściu.
3. **Podejście terytorialne** - wsparcie udzielane jest na zasadzie terytorialnej dla określonego obszaru, który cechuje się wewnętrzną spójnością, wspólną historią, wspólnymi tradycjami etc.
4. **Zintegrowany sposób myślenia i działania** – projekty ujęte we wspólnym planie są powiązane i koordynowane jako spójna całość.

ZASADY LEADER

5. **Oddolny charakter działań** – włączenie mieszkańców w proces planowania i przejmowanie przez nich odpowiedzialności za realizację określonych działań i podejmowanie decyzji finansowych.
6. **Lokalne zarządzanie finansami** – lokalna społeczność ma do dyspozycji środki finansowe i to ona decyduje o tym na realizację jakich projektów służących realizacji strategii je przeznaczy.
7. **Tworzenie sieci i współpraca** – poszczególne partnerstwa tworzą sieć wymiany informacji i doświadczeń na poziomie krajowym i międzynarodowym.

WDRAŻANIE PP LEADER+ W POLSCE

- 1) W ramach SPO „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”
- 2) Struktura wdrażania obejmowała 2 tzw. schematy, które były następującymi po sobie etapami:
Schemat I – przygotowanie do Programu
Schemat II – faktyczna realizacja Programu
- 3) Mobilizacja lokalnych społeczności wiejskich do wzięcia udziału w procesie rozwoju danego obszaru i związanej z tym poprawy warunków życia na danym terenie oraz promocji rozwoju obszarów wiejskich.

WDRAŻANIE PP LEADER+ W POLSCE

- 4) Na realizację Schematu I podpisanych zostało 167 umów na łączną kwotę 19 555 736 zł, przy średniej kwocie dofinansowania na jednego beneficjenta 117 100 zł.
- 5) Na realizację Schematu II podpisano 150 umów na kwotę 98 530 268 zł, przy średniej kwocie dofinansowania na jednego beneficjenta 656 868 zł.

DZIAŁANIA OSI IV LEADER

- ✓ WDRAŻANIE LOKALNYCH STRATEGII ROZWOJU
- ✓ WDRAŻANIE PROJEKTÓW WSPÓŁPRACY
- ✓ FUNKCJONOWANIE LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA, NABYWANIE UMIEJĘTNOŚCI I AKTYWIZACJA

WDRAŻANIE LOKALNYCH STRATEGII ROZWOJU

W ramach PROW 2007-2013, w przeciwieństwie do Pilotażowego Programu Leader+, LGD nie będą już jedynymi podmiotami korzystającymi ze wsparcia finansowego. W ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju zatwierdzonej przez Samorząd Województwa dofinansowywane będą także projekty podmiotów z obszaru objętego tym dokumentem.

WDRAŻANIE LOKALNYCH STRATEGII ROZWOJU

Wsparcie mogą otrzymać operacje, które:

- 1) odpowiadają warunkom przyznania pomocy w ramach działań:
  - „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”
  - „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”
  - „Odnowa i rozwój wsi”
- 2) Nie odpowiadają powyższym warunkom, ale są zgodne z realizowaną strategią – „małe projekty”

WDRAŻANIE PROJEKTÓW WSPÓŁPRACY

W Pilotażowym Programie Leader+ działalność LGD w odniesieniu do współpracy i wymiany doświadczeń między LGD na poziomie krajowym i międzynarodowym była znacznie ograniczona (zakres kosztów kwalifikowanych, ograniczony budżet).

Stąd w ramach PROW 2007-2013 wydzielono specjalne działanie dla LGD o nazwie „Wdrażanie projektów współpracy”.

WDRAŻANIE PROJEKTÓW WSPÓŁPRACY

- Finansowaniu podlegają projekty współpracy polegające na realizacji wspólnych działań przez partnerów biorących udział w projekcie, z wykorzystaniem lokalnych zasobów.
- Przynajmniej 1 partner spośród biorących udział w projekcie powinien być LGD w ramach realizacji założeń osi 4. Tylko koszty związane z uczestnictwem tego partnera są kosztami kwalifikowalnymi.
- Kosztami kwalifikowalnymi są także koszty związane z planowaniem i przygotowaniem projektu współpracy, tj. np. organizacja spotkań w celu nawiązania współpracy.

FUNKCJONOWANIE LGD, NABYWANIE UMIEJĘTNOŚCI I AKTYWIZACJA

- Duża ilość zadań, które zostały w tym okresie programowania postawione przed LGD w Polsce wymaga odpowiedniego zaplecza administracyjnego, które pozwoli na sprawne obsłużenie potencjalnych beneficjentów i wykonywanie działań związanych z wdrażaniem PROW 2007-2013.
- Ze względu na ograniczone możliwości finansowe LGD będą miały możliwość ubiegania się o dodatkową pomoc finansową w ramach działania „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja”.

FUNKCJONOWANIE LGD, NABYWANIE UMIEJĘTNOŚCI I AKTYWIZACJA

W ramach działania pokrywane będą następujące koszty:

- 1) Koszty bieżące (administracyjne)
- 2) Realizacji badań obszaru objętego LSR
- 3) Informowania o: obszarze objętym LSR, realizacji LSR oraz działalności LGD
- 4) Szkolenia pracowników, członków zarządu i organu decyzyjnego LGD
- 5) Realizacji wydarzeń promocyjnych (targów, konferencji, festiwali itp.)
- 6) Aktywizowania społeczności lokalnej

DZIAŁANIA I WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW OSI IV LEADER

- **Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju** – iloczyn liczby mieszkańców zameldowanych na pobyt stały na obszarze objętym LSR, według stanu na dzień 31 grudnia 2006 r. i kwoty 116 zł, z tym że na każde z działań: „Odnowa i rozwój wsi”, „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw”, „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” oraz tzw. „małe projekty” musi zostać zaplanowane nie mniej niż 10 % tych środków.
- **Wdrażanie projektów współpracy** – iloczyn liczby mieszkańców zameldowanych na pobyt stały na obszarze objętym LSR, według stanu na dzień 31 grudnia 2006 r. i kwoty 3 zł.
- **Funkcjonowanie lokalnej grupy działania** – iloczyn liczby mieszkańców zameldowanych na pobyt stały na obszarze objętym LSR, według stanu na dzień 31 grudnia 2006 r. i kwoty 29 zł.

WYSOKOŚĆ DOSTĘPNYCH ŚRODKÓW

- Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju
2 142 524 450 PLN
- Wdrażanie projektów współpracy
51 793 500 PLN
- Funkcjonowanie lokalnej grupy działania
524 840 800 PLN

dla obszaru całego kraju

LEADER W WOJEWÓDZTWIE

Obecnie w naszym województwie istnieje 20 Lokalnych Grup Działania.

Swoim zasięgiem obejmują od trzech do dziesięciu gmin wiejskich, miejsko-wiejskich (z wyłączeniem miast powyżej 20 000 mieszkańców) i miejskich liczących do 5 000 mieszkańców.

W zależności od liczby ludności każda z LGD dysponować będzie budżetem w granicach od 3 do 13 milionów złotych (do roku 2015).

Lokalne Grupy Działania w województwie kujawsko-pomorskim

Województwo kujawsko-pomorskie
Sektor Leader
Wydział Zarządzania PROW
Kujawsko-pomorskie
Pracownia Regionalnej
Grupy i Regionalnego
Województwa
Kujawsko-pomorskiego

- LGD "Bory Tucholskie"
- LGD "Gminy Powiatu Świeckiego"
- Stowarzyszenie "Vistula Terra Culmensis - Rozwój przez Tradycję"
- LGD "Wiercho"
- LGD Pojezierze Brodnickie
- Stowarzyszenie "Nasza Krajna"
- LGD "Trzy Doliny"
- LGD "Zakole Dolnej Wisły"
- Stowarzyszenie LGD "Podgórze Toruńskie"
- Fundacja LGD "Ziemia Gotycka"
- Związek Stowarzyszeń LGD "Dolina Drwęcy"
- Stowarzyszenie LGD Gmin Dobrzyńskich Regionu Północ
- Fundacja "Partnerstwo dla Krajny i Pałuk"
- LGD "Pałuki wspólna sprawa"
- Fundacja LGD "Czarnozem na soli"
- Fundacja "Śladziń wokół Szlaku Piastowskiego"
- LGD "Razem dla Powiatu Radziejewskiego"
- Stowarzyszenie "Partnerstwo dla Ziemi Kujawskiej"
- Stowarzyszenie LGD Gmin Dobrzyńskich Regionu Południe
- Stowarzyszenie LGD Dorzecza Zgłowiączki
- Gmina nie należąca do LGD
- Gmina należąca do LGD z innego województwa
- Gmina położona na obszarze innego województwa
- Tereny wyłączone ze wsparcia Leader

LEADER W WOJEWÓDZTWIE

W dniu 29 stycznia 2009 r. zakończył się nabór wniosków na wybór lokalnej grupy działania do realizacji lokalnej strategii rozwoju.

Wnioski złożyły wszystkie lokalne grupy działania z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, na łączną kwotę 150 mln zł.

Obecnie trwa analiza i weryfikacja złożonych aplikacji.

W połowie czerwca planowane jest podpisanie umów z LGD o warunkach i sposobie realizacji LSR.

Dziękuję za uwagę

Jacek Kukowski
Wydział Zarządzania PROW
tel. (56) 656-11-73
e-mail: j.kukowski@kujawsko-pomorskie.pl

